

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
44/2023	Formannskapet	07.06.2023
	Kommunestyret	16.06.2023

Saksbehandler: Ann Karin Arntsen
Hjemmel:

Nasjonal turiststi på Rødøyløva

Bakgrunn for saken

Rødøyløva har de siste årene hatt stor tilstrømning av turister og en har opplevd utfordringer i forhold til håndtering av turiststrømmen. For å sikre en bærekraftig utvikling av Rødøyløva som en attraktiv reiselivsdestinasjon i årene som kommer, er det ønskelig både fra kommune, næringsliv og frivillige om at Rødøy kommune søker om autorisasjon som Nasjonal turiststi. Rødøy kommune har også fått flere henvendelser fra «Rødøy stå på» om ordningen «Nasjonale turiststier» og søknad om autorisasjon av Rødøyløva som Nasjonal turiststi.

Hva er Nasjonal turiststi

Nasjonale turiststier er definerte områder med svært stor attraksjonskraft og opplevelsesverdi. Det er et utvalg av stier og turmål som gjennom langsiktig og helhetlig planlegging tåler meget høyt besøk uten at natur-, kultur- og opplevelseskvalitetene forringes og hvor det store besøket også skal bidra til lokal verdiskaping.

Nasjonale Turiststier er dagsturer i ulik lengde og vanskelighetsgrad, spredt over hele Norge. De nasjonale turiststiene skal være gode eksempler i et bærekraftig norsk reiseliv, og bidra til økt lokal verdiskaping. Autorisasjonsordningen skal også bidra til å forlenge sesongen for stiene. Stiene skal benyttes som en felles merkevare.

Tilskudd til håndtering av høye besøkstall

Autorisasjonsordningen og tilskuddsordningen "Nasjonale turiststier" er etablert som svar på utfordringene knyttet til svært høye besøkstall. Stor slitasje på stiene, utfordringer med søppel, behov for informasjon om for eksempel vanskelighetsgrad og hvordan man kan ferdes trygt, og utfordringer knyttet til beredskap er noen slike utfordringer. Ordningen Nasjonale turiststier skal bidra til å løse noen av disse utfordringene. Den skal derimot ikke legge til rette for mer utbygging og tiltak enn nødvendig, og alle tiltak skal være innenfor rammene av allemannsretten.

Søknad om autorisasjon som nasjonal turiststi

Et lite utvalg stier kan bli autorisert som Nasjonal turiststi. Stiene autoriseres for inntil 5 år, og må deretter reautoriseres for å beholde statusen. Ved mislighold av autorisasjonskriteriene og vilkår knyttet til utbetaling av tilskudd, kan man bli fratatt autorisasjonen også i autorisasjonsperioden.

Kriteriene for oppnå statusen Nasjonale turiststi er omfattende og omhandler lokal forankring, besøksstrategi, skilting/merking, tilrettelegging, parkering, transport og infrastruktur. Det er også krav om at autorisasjonshaverne stiller ressurser til rådighet for å dele erfaringer, og for å stille på samlinger for erfaringsutveksling/kompetanseoverføring.

Besøksstrategi

For å kunne søke om autorisasjon må det utarbeides en besøksstrategi for Rødøyløva. En besøksstrategi er en plan for hvordan en forvaltningsmyndighet, organisasjon eller gruppering med gitt mandat vil gjennomføre besøksforvaltning for turmålet. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak som er nødvendige for å balansere natur-, kultur og opplevelsesverdier, de besøkendes interesser og lokal verdiskaping i forbindelse med turmålet, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser.

Forankring

Autorisasjonskravene til Nasjonal turiststi innebærer blant annet forankring fra Rødøy kommune. For Rødøyløva må kommunen blant annet levere på følgende to kriterier:

- «Status som Nasjonal Turiststi er forankret i politiske vedtak med sikte på innarbeiding i kommuneplanens areal- og strategidel.»
- «Status som Nasjonal Turiststi er forankret i områdets reiselivsstrategi»

Årlig rapportering

Autorisasjonshaver må årlig rapportere på:

- Antall gjester/besøkende/ankomster (daglig, månedlig) på stien.
- Sesongstart og -slutt dette året, herunder hva som ble regnet som høysesong
- Anslag på andel av besøkende som benytter offentlig transport eller felles transport til og fra parkeringsplass eller kollektivholdeplass til startpunkt for stien
- Beskrivelse av tilbudet når det gjelder offentlig transport og fellestransport
- Antall redningsoppdrag
- Vertskap, stipaturljer og fjellvaktjeneste: hvordan er dette organisert, hvor mange døgn har det vært operativt og hvor mange personer er involvert).

Organisering av søknadsprosessen og økonomi

Koordinator for folkehelse og kultur arbeider allerede med besøksforvaltningsplan for Rødøy kommune. Besøksstrategi for Rødøyløva kan implementeres i denne planen. For å beholde kunnskap, nettverk og kompetanse i administrasjonen er det en fordel at ansvar for arbeidet med besøksstrategi og utforming av søknad om Nasjonal turiststi legges til koordinator for folkehelse og kultur. Arbeidet vil trolig utgjøre et høyt antall arbeidstimer, noe som vil føre til at andre oppgaver må nedprioriteres eller utsettes i perioden. Dersom det lar seg gjøre vil det leies inn ekstra ressurser til disse oppgavene, eventuelt leies inn ekstra konsulent til arbeid med søknadsprosessen.

For å utarbeide søknad om autorisasjon som Nasjonal turiststi vurderer administrasjonen at vil det påløpe kostnader. Dette gjelder både kjøp av ekstern kompetanse og internt frikjøp. Administrasjonen legger fram følgende kostnadsoppsett med finansieringsplan:

Tiltak	Hvem utfører	Kostnad	Finansiering
Skilting	Salten friluftsråd	300 000	Rødøy kommune
Sårbarhetsanalyse	Ekstern konsulent	100 000	Rødøy kommune, ledige lønnsmidler sentraladministrasjon
	Ekstern konsulent	50 000	Rødøy kommune
Brukerundersøkelse	«Rødøy stå på» - praktisk gjennomføring Ekstern konsulent- analyse	60 000 til bearbeiding av materialet + rapport	Rødøy kommune
Frikjøp kultur og folkehelse/ innleie konsulent	Innleid konsulent	Inntil 150 000	Rødøy kommune
Beredskapsplan med risikovurdering	Kommunens beredskapskoordinator Salten friluftsråd «Rødøy stå på»	10 000	Rødøy kommune, egne ressurser
Plan for drift og vedlikehold	Rødøy kommune	50 000	Rødøy kommune, egne ressurser
SUM		630 000	
Nødvendig tilleggsfinansiering		630 000- 100 000- 10 000- 50 000 = 470 000	

I løpet av juni 2023 lyser Miljødirektoratet ut tilskuddsordning «Nasjonale turiststier» til arbeid med besøksforvaltning, beredskapstiltak, fysisk tilrettelegging, informasjon m.m. Dersom kommunen søker og får innvilget tilskudd vil det kunne dekke utgifter som skissert over. Elektronisk søknadssenter åpner medio juni, med fortløpende saksbehandling så langt det lar seg gjøre. Frist for å søke er 1. september.

Lokalt samarbeid

Den frivillige organisasjonen «Rødøy Stå På» og «Klokkegården AS» har stått for tilrettelegging for besøkende på Rødøya gjennom mange år. De har blant annet jobbet med prosjektet bygging av steintrapp opp mot Rødøyløva.

Det er naturlig å ha et tett samarbeid med «Rødøy stå på» og «Klokkegården AS» i søknadsprosess og arbeid med å innfri kriteriesett for å kunne søke om autorisasjon av Rødøyløva Nasjonal turiststi.

Gjennom pågående pilotprosjekt «Besøksforvaltning i Rødøy» vil også lokalbefolkningen involveres og bidra til en bærekraftig utvikling av reiselivet i kommunen, på innbyggernes premisser.

Fremdriftsplan

Følgende tids- og milepælsplan foreslås for arbeidet med nasjonal turiststi:

Hva	Hvem	Når
Politisk forankring	Kommunestyret	Juni 2023
Grunneieravtale	Grunneier	Juni 2023
Risikoanalyse	Rødøy kommune Klokkergården	Juni 2023
Brukerundersøkelse	Rødøy kommune, Klokkergården, konsulent	Juni-september 2023
Bearbeidelse av brukerundersøkelse	Innleid konsulent	Oktober-november 2023
Sårbarhetsanalyse	Innleid konsulent og botaniker	April-august 2023
Skiltplan	Salten friluftsråd	Juni-august 2023
Bygge toalett og parkering ved turstart	Rødøy Stå På	Vår 2024
Høring besøksforvaltningsstrategi og besøksforvaltningsplan	Rødøy kommune Åpen høring Felles møter?	November 2023
Vedtak av besøksforvaltningsplan og besøksstrategi i kommunestyret	Kommunestyret	Februar 2024
Søknad om autorisasjon Nasjonal turiststi	Rødøy kommune	Søknad sendes innen fristen 15. april 2024

Vurderinger

Rødøyløva har de siste årene utviklet seg til en av Norges mest besøkte turistattraksjoner og har også en del internasjonale turister. Utviklingen er at turistsesongen på Rødøyløva utvides både i løpet av døgnet og sesongmessig, og flere typer turister med ulike behov ønsker å besøke Rødøyløva.

Kommunedirektøren er positiv til at kommunen skal søke status som Nasjonal Turiststi og mener at statusen vil bidra til en bærekraftig utvikling av destinasjonen og sikre mer forutsigbare økonomiske rammebetingelser for Rødøyløva.

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2019 og kommuneplanens arealdel i juni 2022. Kommunedirektøren anbefaler derfor at ved rullering av kommuneplanen implementeres Rødøyløva som nasjonal turiststi.

Kommunedirektøren anbefaler videre at mål om autorisasjon av Rødøyløva som nasjonal turiststi befestes i *Planstrategi for Rødøy kommune 2024-2028*. Status og mål skal innarbeides i hele organisasjonen i planperioden og implementeres i alle revideringer av planverk i løpet av planstrategiperioden.

På kommunestyremøte i juni 2021 vedtok kommunestyret at «Rødøy kommune iverksetter fase 2 av reisemålsutviklingsprosessen for Nord-Helgeland», som vil resultere i «Masterplan for reiseliv Nord-Helgeland». Gjennom denne planen får kommunen en reiselivsstrategi. Rødøy kommune har vært i kontakt med leder for planarbeidet om å få status for Rødøyløva som Nasjonal turiststi forankret i masterplanen.

Ut fra oversikten er det behov for en tilleggsbevilgning med fratrukk av eventuelle tilskudd. Det er imidlertid mulig å søke Miljødirektoratet om tilskudd til prosessen. Eventuelle tilskuddsmidler vil komme til fratrukk. I denne omgang budsjetteres det med brutto utgiftsbehov.

Konklusjon og anbefaling

Kommunedirektøren mener at en bør etablere strukturer som kan ivareta en bærekraftig utvikling av Rødøyløva framover og følgelig søke om status som Nasjonal Turiststi. Kommunedirektøren anbefaler at status som Nasjonal turiststi innarbeides i relevante planer og strategier i kommunen.

For å sikre økonomien i prosjektet anbefales det videre at kommunestyret gir en tilleggsbevilgning til arbeidet med Nasjonal turiststi, med fratrukk av eventuelle tilskudd.

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret vedtar å søke autorisasjon for Rødøyløva som Nasjonal turiststi.
2. Kommunestyret bevilger inntil kr. 470 000 til søknadsprosessen.
3. Finansiering ved bruk av disposisjonsfond.
4. Kommunestyret ber administrasjonen søke statlig tilskudd til søknadsprosessen.

Rødøy kommune, 30.05.2023

Einar Arild Hauge
Kommunedirektør

Svend Lein Einvik
Oppvekst- og kultursjef

Ann Karin Arntsen
Koordinator for folkehelse og kultur

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Bærekraftsmål

3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET 	<i>Gjennom forebygging, behandling og å fremme mental helse og livskvalitet, skal arbeides med å redusere antall mennesker som dør for tidlig med en tredjedel innen 2030 (ikke smittsomme sykdommer og trafikkuhell), samt forebygge psykiske lidelser som angst, depresjon og selvmord.</i>
8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST 	<i>Å skape økonomisk vekst og nye arbeidsplasser gjennom anstendig arbeid er en forutsetning for bærekraftig utvikling. Anstendig arbeid er i FNs bærekraftsmål beskrevet som: arbeid som er produktivt, arbeid som gir en rettferdig inntekt, sikkerhet på arbeidsplassen og sosial beskyttelse til familier.</i>
9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR 	<i>Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. Infrastruktur er en forutsetning for økning i vekst og produktivitet, og for forbedringer i utdannings- og helsetilbud. Teknologi og innovasjon anses som drivere til å løse miljømessige utfordringer.</i>
11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN 	<i>Urbanisering kan bringe med seg innovasjon og større effektivitet som igjen skaper økonomisk vekst i et land. Samtidig fører den raske urbaniseringen til at mange kjemper om de samme ressursene. Vanlige utfordringer i byer: for mye trafikk og luftforurensning, for lite penger til offentlige tjenester og mangel på gode boliger.</i>
12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON 	<i>Bærekraftig produksjon innebærer å minske ressursbruk, miljøødeleggelse og klimagassutslipp når en lager en vare. I dag forbraker vi mer enn hva som er miljømessig bærekraftig. For å sikre gode levekår for nåværende og fremtidige generasjoner må også hver enkelt forbraker endre livsstil.</i>
15 LIVET PÅ LAND 	<i>Over 80 prosent av alle dyr, planter og insekter som lever på land, bor i skogen. Målets hovedfokus er å bevare klodens biologiske mangfold, fremme bærekraftig bruk av ressursene og dele godene av genetiske ressurser rettferdig.</i>
17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE 	<i>For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Å gjøre tilgjengelig informasjon og kommunikasjon til innbyggerne i et land er også et viktig punkt på dette målet.</i>